

Předměty

aktéři: učitelka (U), chlapec Honzík (H)

U₁: Tak, Honzí, máme na stole spoustu různých věcí. Znáš je? Poznáváš je?

H₁: kývnutí hlavou – ano

U₂: Tak super. Má spoustu věcí něco společného.

H₂: Ehm.

U₃: A co třeba.

H₃: Mají jinou barvu.

U₄: Mají jinou barvu. Aha, výborně. Dokázal bys je podle toho nějak rozřadit? Udělat skupinky, kde budou stejný barvy? To znamená, každá skupinka bude mít jinou barvu.

H₄: Nejprve seskupuje zelené věci, poté začal červené.

U₅: Víš, co. Počkej. Červenou teďka nech. Nebo to ještě dodělej. Zbytek mi zkus říct, co bude patřit do další skupiny. Sedni si a zkus mi říct, co bude v další skupině.

H₅: Modrá bude....

U₆: Co konkrétně.

H₆: Tužka

U₇: Ehm. Co ještě?

H₇: Kus od pyramida.

U₈: Nedávej to tam, jenom mi to řekni. Co potřebuješ? Kousek od pyramidy, co dalšího?

H₈: Stavebnice.

U₉: Ehm. Honzi, nedávej to na sebe. Jenom řekni, co do ní bude patřit.

H₉: Tužek.

U₁₀: Tužka. Co ještě?

H₁₀: Nůžky. Kousky dva od kadeřnictví. Kousek od další stavebnice a kousek od tý stejný.

U₁₁: Dobře. A tak poslední skupinka.

H₁₁: Dotřídíuje červenou-přemísťuje. Aby se mi nemotaly ty věci.

U₁₂: Ehm.

H₁₂: Delfín od plastelíny. Kousek od pyramidu. Kousek od stavebnice. Víčko od kadeřnictví. Tužka. Tužka. Dotřídíže zelenou do zelené. Žlutý kus od stavebnice. Magnetka. Ovál.

U₁₃: Výborně.

H₁₃: Talíř.

U₁₄: Kolik skupinek jsme dostali?

H₁₄: Čtyři.

U₁₅: Výborně. Co když teďka ty ostatní skupiny odendám. A zbyde mi jedna.

H₁₅: Bude jedna.

U₁₆: Bude jedna. Ale když na ty barvy koukneš, jsou úplně všechny stejné?

H₁₆: Nejsou.

U₁₇: Nejsou. Tak šlo by to dělit ještě nějak dál? Udělat další skupinky?

H₁₇: Ehn.

U₁₈: Jo, tak to zkus.

H₁₈: Dává k sobě tmavší odstín. Tady má jinou špičku.

U₁₉: Aha. Jinou špičku než co?

H₁₉: Než má být.

U₂₀: Tyhle dvě barvy jsou stejné, Honzi? (vzala dvě pastelky a dala je k sobě), Jsou stejné?

H₂₀: Ne.

U₂₁: Nejsou. Budou patřit teda do stejné skupiny, když nejsou stejné?

H₂₁: Ne.

U₂₂: Nebudou. Co zbytek těch barev?

H₂₂: (Bere delfína.) Ta je do zlata.

U₂₃: Ještě něco jiného?

H₂₃: (Bere do ruky víčko.) Tahle je taky trochu do zlata.

U₂₄: Záleží to na Tobě. Jestli se Ti zdá, tak může být.

H₂₄: To se mi nezdá. Ale mě se zdá, že tahle je trochu do zlata (lego). Tohle je taky trošku do zlata (nůžky). To už je všechno, co se mi zdá.

U₂₅: To už je všecko. (Posunula talíř.) Takže to máme takhle a takhle? (Posunula předměty tak, aby jasně oddělila dvě skupiny.) Ze žluté jsme udělali dvě skupinky?

H₂₅: Ehm. Ještě víc....

U₂₆: Co kdybychom to nedělali podle barvy? Šlo by to rozdělit na něco jiného ještě?

H₂₆: Ne.

U₂₇: Ne? Co třeba podle tvaru? Nebo podle věci, ke kterým to slouží?

H₂₇: Ano.

U₂₈: Tak bys to rozřadil jak, potom?

H₂₈: Všech skupinek.

U₂₉: Ne, jen od té žluté. Kdybychom to měli rozřadit podle toho, k čemu ty věci slouží.

H₂₉: Třídí.

U₃₀: Budou patřit spolu ty věci?

H₃₀: Protože jsou na hraní.

U₃₁: Jsou na hraní, ehm. Dobře. Takže nám vzniklo kolik skupinek?

H₃₁: Čtyři.

U₃₂: Výborně.

Komentář

U₁: Soubor předmětů je vhodně umístěn na stole, čímž je jasně dáno, které předměty bude chlapec třídít. Honzík pracuje se souborem předmětů, které zná z her a jiných činností. Učitelka se ujistí, zda předměty zná.

U₂: Učitelka navozuje kritérium třídění.

H₃: Honzík si vybírá kritérium barvy.

U₂, U₃, U₄, H₂, H₃: V komunikaci mezi učitelkou a Honzíkem dochází k vyjasňování pohledu na soubor předmětů. Žák vidí celý soubor a vidí v něm různé barvy. Učitelka již vidí v souboru již třídy rozkladu, které budou mít stejnou barvu.

U₅: Chlapec měl tendenci roztrdit celý soubor předmětů do skupin podle barev a to v podobě manipulace, vytvoření skupin. Učitelka chlapcovu činnost přerušila a dávala mu pokyny vedoucí pouze k verbálnímu určení předmětů dané třídy rozkladu (tj. modrých předmětů). Nakonec pro přehlednost volil kombinaci svého přístupu a požadavku učitelky (H₁₁).

H₁₄: Dokončil třídění určil počet tříd rozkladu.

U₁₅ Následuje práce pouze s jednou třídou rozkladu (žluté předměty).

U₁₆ Určuje další kritérium pro třídění, tj. odstín žluté barvy.

H₁₈, U₁₉, H₁₉ Přiřazuje k sobě předměty, které se mu zdají být tmavší a světlejší. Vznik problém, kdy dítě vnímalo jako odlišnou barvu obal pastelky, tj. barvu dřeva a odlišnou barvu tuhy, kterou nazval špičkou.

U₂₀ Učitelka vede chlapce k porovnávání dvou předmětů a vyhodnocení jejich vlastností na základě zvoleného kritéria, tj. mít stejný odstín žluté barvy.

H₂₀ Honzík rozhodl, že nejsou stejné.

H₂₁ Pastelky tudíž patří do různých tříd rozkladu. A stávají se pro chlapce reprezentanty nových tříd rozkladů.

H₂₂ Pojmenování jedné třídy rozkladu „do zlata“.

U₂₄ Učitelka ponechává na rozhodnutí chlapce jak předměty zařadí. Třídění na základě subjektivních dojmů bývá obtížné a ne zcela korektní (např. třídění na základě pocitů). V našem případě se tento jev neodkrývá, protože chlapec třídí předměty sám a učitelka souhlasí s jeho rozhodnutím. Není zde žádné další dítě, které by mělo jiný názor týkající se odstínu žluté barvy či „do zla“.

U₂₆ Učitelka vybízí k hledání dalších kritérií pro třídění.

U₂₇ Učitelka nabízí třídění podle tvaru a podle věcí, ke kterým slouží.

H₂₈ Chlapec si ujasňuje základní soubor pro další třídění.

H₃₀ Jasně vymezil jednu skupinu třídy rozkladu, kterou považoval za věci, které jsou na hraní. Další skupiny již neoznačil slovně. V jedné byly 2 tužky a nůžky, v další delfín a v poslední magnet. Považoval to za rozklad na čtyři třídy. Avšak bylo obtížné rozhodnout k čemu co slouží. Podle někoho by mohl být delfín zařazen do předmětů na hraní, nůžky by nepatřily mezi pastelky aj.

U₃₂ Učitelka hodnotila třídění slovem výborně.

Z videa je patrné, jak je důležité přesně definovat pravidla rozkladu, což bylo v počátku v třídění podle barvy. Třídění podle dalších kritérií, například k čemu předměty slouží, musí být jasně vymezeno, protože je různě interpretovatelný.